

Rechtshistorische Courant

December 2016

Inhoud

Woord Vooraf	3
Recent verschenen	4
Call for Papers	8
Conferentie „Sitque ibi scienciarum preualencium margarita...“ - law and education over the centuries (3-4 Maart 2017)	8
Symposium De Federalist Papers (20 april 2017).....	8
Max Planck Summer Academy for Legal History 2017 (25 juli-4 augustus 2017)	9
Journées internationales d'histoire du droit et des institutions (26-27 mei 2017)	9
Symposium ‘The First Women Lawyers in Great Britain and the Empire Symposia’ (29 Juni 2017).....	9
CFP Neo-Thomism in Action - Law and Society Reshaped by Neo-Scholastic Philosophy (1880-1960) (8-10 oktober 2017)	10
Kalender.....	10
6 december 2016 – Lezing ‘Amnesty International: mobiliserende diplomaat achter de schermen? Een rechtshistorisch onderzoek naar de rol van de global civil society in de ontwikkeling van internationale mensenrechten (1961-heden) (Gent, België)	10
8 december 2016 – Proefschrift ‘Bescherming van bezit – Een rechtshistorische en leerstellige studie naar de wortels en de totstandkomingsgeschiedenis van de huidige regeling in art. 3:125 BW’ (Groningen, Nederland)	11
8 december 2016 – Lezing Alain Wijffels: Justitie en gerechtigheid: fundamenten van behoorlijk bestuur in de schilderijen van Vredeman de Vries in Gdansk (Groeningemuseum, Brugge, België).....	11
9 december 2016 – Journée d'études intitulée "La réception des législations relatives aux accidents du travail XIXe-XXe siècles France-Belgique" (Lille, Frankrijk)	11
21 december 2016 – Lezing “Identiteit en staatsvorming in de Grondwet van 1815”	12
16-17 december 2016 – Nederlands-Belgisch Rechtshistorisch Colloquium (Faculty of Law, Maastricht, Nederland)	12
22 december 2016 – Lezing Vanessa Paumen: Van villing tot vel op de stoel. De straf van Cambyses in beeld (Groeningemuseum, Brugge, België).....	12

Rechtshistorische Courant

December 2016

16-18 januari 2017 – Congres ‘The Art of Law: Artistic Representations and Iconography of Law & Justice in Context from the Middle Ages to the First World War’ (Groeningemuseum Brugge, België).....	13
27 januari 2017 – Maastricht Private Law Lectures' (Maastricht, Nederland)	13
2 februari 2017 – Robert Jacob: Images de la justice et éthique du juge en Occident (Groeningemuseum, Brugge, België)	13
Varia	14
Voorjaar 2017 – Robert Feenstra Prijs.....	14
Dr. Raphael Cahen als Incoming Fellow Marie Curie Pegasus	14
European University Institute – Vier doctoraatsbeurzen.....	14

Woord Vooraf

Geachte lezer,

verderop in deze Courant kan u lezen dat Inge Van Hulle, docente in Tilburg de allereerste Robert Feenstra Prijs heeft gekregen.

De band van Robert Feenstra met het *Tijdschrift voor Rechtsgeschiedenis* is uniek. Hij is niet de enige verantwoordelijke voor het succes van het *Tijdschrift voor Rechtsgeschiedenis*, maar meer dan zestig jaar zetelde hij in de redactie. Dat Franse, Duitse, Amerikaanse, Engelse, Italiaanse, Spaanse en nog zovele andere rechtshistorici vol bewondering kijken naar het *Tijdschrift* en dat steevast bij zijn Nederlandse naam noemen is enkel maar mogelijk dankzij de volgehouden inspanningen van Robert Feenstra. Na zijn overlijden in 2013 stond de redactie van het *Tijdschrift* niet enkel voor de moeilijke taak om zonder hem verder te gaan, maar ook om een passend en blijvend eerbetoon te brengen aan deze reus van de rechtsgeschiedenis. De herinnering kan nu levend blijven door de Robert Feenstra Prijs. Daarmee beloont het *Tijdschrift van Rechtsgeschiedenis* voortaan elke drie jaar een in het tijdschrift verschenen artikel dat door zijn uitmuntendheid in de voetsporen van Robert Feenstra treedt.

Wij wensen Inge Van Hulle geluk met haar mooie artikel en wij wensen het *Tijdschrift* toe dat het ook in de toekomst, net zoals deze keer, een *embarras du choix* heeft van schitterende artikelen om te bekronen.

De redactie

Recent verschenen

ANDRÉ ALEN, AALT WILLEM HERINGA, e.a., *De Grondwet van het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden van 1815*, Brugge, Die Keure, 2016, 257 p.

Van 1815 tot 1830 vormden België en Nederland samen het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden. Gedurende 15 jaar gold in dit Koninkrijk de Grondwet die in 1815 tot stand kwam. In 1830 scheidde België zich af en gingen beide landen elk hun eigen weg: België met een nieuwe Grondwet, Nederland met een wijziging van de Grondwet van 1815. Ook daarna stonden in beide landen de constitutionele ontwikkelingen niet stil.

Ter gelegenheid van het 200-jarig bestaan boog een keur aan Belgische en Nederlanders wetenschappers zich over de vraag op welke manier verschillende aspecten uit die Grondwet - bicamerisme, decentralisatie, de internationale aspecten en de procedure tot grondwetwijziging - nog doorwerken in het Belgische en Nederlandse staatsbestel. Ook de ontstaansgeschiedenis van de Grondwet van 1815 kwam aan bod. Dit resulteerde in een bundel met staatkundige en historische beschouwingen uit België en Nederland.

Het bijzondere aan het boek *De Grondwet van het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden van 1815* is dat elk aspect zowel vanuit België als vanuit Nederland wordt belicht. Zo is het opmerkelijk dat Nederland nu met de Eerste Kamer - die in 1815 onder invloed van de Belgen tot stand kwam - in haar maag zit, terwijl in België de Senaat op sterven na dood is. Toen België zich in 1830 van Nederland afscheidde moest er een nieuwe Grondwet komen. België nam grote delen van de Grondwet 1815 over, maar wist het ook veel beter dan Nederland. Zo werd, in reactie op Nederland, in België toen al de ministeriële verantwoordelijkheid ingevoerd.

Het boek dat onder redactie stond van Prof. em. dr. André Alen, Prof. dr. Dirk Heirbaut, Prof. mr. Aalt Willem Heringa en Mr. Careljan Rotteveel Mansveld is de weerslag van een colloquium dat op 13 november 2015 in Brussel plaatsvond. Colloquium en bundel zijn een samenwerkingsverband van de Algemene Afvaardiging van de Vlaamse regering in Den Haag, de Koninklijke Vlaamse Academie van België voor Wetenschappen en Kunsten en het Montesquieu Instituut.

De bundel is een co-productie van Boom juridisch en Die Keure

INHOUDSTAFEL:

Inleiding

	<p><i>Mr. Careljan Rotteveel Mansveld & Prof. Dr. Karel Velle</i></p> <p>De grondwet van het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden (1815) en het ontstaan van de Belgische constitutie (1831) <i>Prof. em. Dr. Els Witte</i></p> <p>Het ingesleten pad. Over de betekenis van de grondwet van 1815 <i>Prof. Dr. Remieg Aerts</i></p> <p>De Grondwetsherzieningsprocedure in 1815 en de latere ontwikkelingen in België en in Nederland <i>Jeroen Van Nieuwenhove & Prof. Dr. Wim Voermans</i></p> <p>Het bicamerisme in België in de lange 19de eeuw <i>Prof. em. Dr. Fred Stevens</i></p> <p>‘Een voor Dames toegankelijke Heerensociëteit’. Bicameralisme in Nederland 1798 – 2015 <i>Prof. em. Dr. Joop Th. J. van den Berg</i></p> <p>Drie tinten grondwettelijke nietszeggendheid. Over de zeggingskracht van hoofdstuk 7 van de Nederlandse Grondwet <i>Dr. Mr. Wytze van der Woude</i></p> <p>De kracht van het negatieve voorbeeld. Twee Grondwetten over de provinciale realiteit <i>Mr. Frank Judo</i></p> <p>Soevereiniteit zo moeizaam gewonnen, zo geleidelijk geronnen? Grondwet 1815: het bestuur van de internationale betrekkingen met een perspectief van 1615 tot 2015 - van bestand tot E(M)U <i>Prof. Mr. Aalt Willem Heringa</i></p> <p>Bij uitsluiting aan den Souverein, zonder eenige de minste ruggenspraak? Het volkenrecht, verdragen en de Grondwet van 1815 <i>Dr. Frederik Dhondt</i></p> <p>200 jaar Grondwet 1815: de nationale staat ‘revisited’ <i>Prof. Mr. Luc Verhey</i></p> <p>Slotwoord <i>Prof. em. Dr. André Alen</i></p> <p>U kan de bundel bestellen bij</p> <ul style="list-style-type: none"> - Die Keure - Boom Juridisch
--	--

WIM H.J. VAN BON, *De Gendtse verordeningen. De achttiende-eeuwse dissertatie van de Nijmegenaar Coenraad van der Voordt Pieck over het Gendtse stadsrecht, vertaald en van kanttekeningen en uitweidingen voorzien*, Utrecht, Uitgeverij Matrijs, 160 p.

In 1783 promoveerde Coenraad van der Voordt Pieck, telg uit de Nijmeegse maatschappelijke bovenlaag van bestuurders en beheerders, op een dissertatie over het stadsrecht van het nabije Gendt, zoals dat was vastgelegd in twee stadsbrieven, van Willem van Gulik (1382) en Karel van Gelre (1493).

Als leerling van Pieter Bondam was het hem er vooral om te doen te laten zien dat deze documenten, hoewel bestoft, in recenter dagen nog gefunctioneerd hadden. Daarom bespreekt Van der Voordt Pieck niet alleen de verordeningen die in de stadsbrieven gegeven werden, maar verwijst hij ook naar voorvallen en juridische procedures waarbij die bepalingen nog niet zo lang geleden als argumenten werden aangevoerd. Daaraan voorafgaand vertelt hij wat er toen over Gendt (naam, geschiedenis, bestuursrechtelijke status) bekend was.

Auteur Wim van Bon heeft de tekst van deze dissertatie uit het Latijn vertaald en voorzien van aantekeningen waarin ongebruikelijke termen en uitdrukkingen worden verklaard. Ook gaat hij in op historische feiten en figuren die in de dissertatie bekend verondersteld worden. Maar vooral vertelt hij op grond van archiefmateriaal over de voorvallen die Van der Voordt Pieck aanvoerde als bewijs voor de actualiteit van het stadsrecht.

Aan de vertaling gaan hoofdstukken vooraf waarin de stadsrechtgeschiedenis van Gendt en het belang van deze dissertatie voor kennis van deze geschiedenis worden beschreven. Het laatste hoofdstuk laat de lezer nader kennismaken met Coenraad van der Voordt Pieck, zijn familie, zijn loopbaan en de wisselvalligheden van zijn bestaan.

Als u dit boek vóór 10 december bestelt, wordt uw bestelling als voorintekening beschouwd en krijgt u het direct na verschijning thuisgestuurd.

Website: <https://secure.matrijs.com/De-Gendtse-verordeningen.-Coenraad-van-der-Voordt-Pieck-over-het-Gendtse-stadsrecht-.html#>

	<p>JEAN-PIERRE BUYLE, DOMINIQUE MATTHYS, #Advocaat – Avocat, Brussel, Larcier, 368 p.</p> <p>Hoe staat het advocatenberoep er vandaag voor? Zijn er te veel advocaten in België? Welke plaats bekleedt de advocaat in de samenleving? Waar situeren zich de bedreigingen en de toekomstperspectieven voor het advocatenberoep? Hebben de communautaire Ordes een meerwaarde opgeleverd voor rechtzoekenden en advocaten? Functioneren ze beter dan de voormalige Nationale Orde? Hoe zullen ze omgaan met de vele uitdagingen van morgen, met name de toegang tot het recht en tot justitie, de informatisering van justitie, big data, de uberisering van het beroep, de toegangsvoorwaarden tot het beroep, de sterk toegenomen concurrentie, het voortdurend in vraag stellen van het beroepsgeheim door overheden, de toenadering tot notarissen en bedrijfsjuristen, de morele verheffing van het beroep of nog de plaats van jongeren. En zullen de lokale balies daarbij in de toekomst nog kunnen overleven?</p> <p>Deze en vele andere vragen komen aan bod in voorliggend boek, dat verschijnt bij de viering van het 15-jarig bestaan van de Orde van Vlaamse balies en de <i>Ordre des barreaux francophones et germanophone</i> (Avocats.be). Daarmee is dit boek zonder meer verplichte lectuur voor alle actoren die begaan zijn met de toekomst van justitie.</p> <p>Indien u dit boek bestelt voor 6 december geniet u het voordelig tarief als voorintekenaar.</p> <p>Website: http://uitgeverijlarcier.larciergroup.com/titres/134644_2/advocaat-avocat.html</p>
---	--

Call for Papers

Conferentie „Sitque ibi scienciarum preualencium margarita...” - law and education over the centuries (3-4 Maart 2017)

Op 3 en 4 maart 2017 organiseert de Jagiellonian University's Student Learned Society of State and Legal History de elfde internationale conferentie in de serie *From the History of Law*, getiteld ““itque ibi scienciarum preualencium margarita...” - law and education over the centuries”, daarbij geïnspireerd door recente wetgeving rond onderwijs in Polen. Centraal staat dus de evolutie van de wetgeving inzake onderwijs vanaf de Oudheid tot op heden. Geïnteresseerden kunnen hun papers indienen tot en met 30 januari 2017.

Indien u wenst te appliceren voor deze conferentie, dan dient u gebruik te maken van het [formulier](#), dat een korte omschrijving bevat van uw voorstel (max. 300 woorden). Na selectie van uw paper kan u een presentatie doen van max. 15 minuten. Een publicatie van de uitgewerkte tekst wordt ook voorzien.

Symposium De Federalist Papers (20 april 2017)

De Debatten is een initiatief van de Vrije Universiteit Brussel met de Universiteit Leiden en als Nederlandstalig forum een vaste waarde onder rechtsfilosofen en rechtshistorici uit de Lage Landen en een groeiende waarde binnen de wereld van de politieke filosofie. Na succesvolle formules omtrent Tocqueville (2011), Rousseau (2012), Benjamin Constant (2014), Montesquieu (2015) en Edmund Burke (2016) met bijbehorende boeken bij Lemniscaat, Pelckmans en Vrijdag organiseert De Debatten een symposium over de Federalist Papers. Het symposium vindt plaats te Brussel op **donderdag 20 april 2017**.

We nodigen onderzoekers in België en Nederland uit om een Nederlandstalige abstract voor een paper in te dienen. De focus ligt op de Federalist Papers, maar de organisatoren verwelkomen ook bijdragen in andere domeinen van het recht: de verdere Amerikaanse constitutionele ontwikkeling, de invloed van de Federalists en anti-Federalists op de constitutionele ontwikkeling in Europese landen (m.n. België, Nederland en Frankrijk) en de Europese eenwording. De organisatoren juichen diverse benaderingswijzen (juridisch, historisch, literair, filosofisch, artistiek, ...) van constitutionele theorie en praktijk toe. De opzet van het symposium is de uitwisseling van ideeën rond constitutionalisme tussen academici, onderzoekers en doctorandi. Jonge onderzoekers worden in het bijzonder aangemoedigd om een bijdrage te leveren.

De abstracts (maximum 300 woorden) worden in MS Word formaat als bijlage ingesloten verstuurd op Maarten.Colette@vub.ac.be voor **6 januari 2017**. De identificatiegegevens van de auteur moeten in de abstract onzichtbaar gemaakt worden. De naam van de auteur, hoedanigheid, titel van de bijdrage, en de contactgegevens, worden in de e-mail meegedeeld.

Bij aanvaarding van het abstract wordt de onderzoeker gevraagd om ten laatste op 6 april 2017 een uitgewerkte paper in te dienen (in het Nederlands, 10-15 bladzijden). Spreektijd op de conferentiedag bedraagt 30 minuten, met ruimte voor debat. Na afloop van het symposium

verwerken de sprekers de laatste opmerkingen. Publicatie van de akten is voorzien voor april 2018.

Meer info: www.dedebatten.be

Max Planck Summer Academy for Legal History 2017 (25 juli-4 augustus 2017)

Naar goede jaarlijkse gewoonte organiseert het Frankfurtse Max Planck Instituut voor Europese Rechtsgeschiedenis een Summer Academy. Dit jaar draait deze rond het thema "Conflict regulation" en gaat het door van 25 juli 2017 tot en met 4 augustus 2017.

De bedoeling van de Summer Academy is jonge onderzoekers te introduceren binnen de methodes en principes van het rechtshistorisch metier. In een eerste deel is er een inleiding tot het bestuderen van de bronnen, methodologische aspecten, theoretische modellen en controversiële debatten. In een tweede deel bespreken de onderzoekers hun werk aan de hand van een specifiek onderzoeksonderwerp.

U kan alles nalezen op de website van het MPI (<http://www.rg.mpg.de/summeracademy>) en indien u wenst deel te nemen, dan stuurt u voor 31 maart 2017 een CV, een samenvatting van uw onderzoeksproject en een motivatiebrief in het Engels. U kan alles opsturen naar dr. Stefanie R  ther (summeracademy@rg.mpg.de)

Journ  es internationales d'histoire du droit et des institutions (26-27 mei 2017)

Op 26 en 27 mei 2017 organiseert de *Soci  t   d'histoire du droit et des institutions des pays flamands, picards et wallons* een conferentie rond het thema: *R  gle de droit et r  voltes*.

Het onderwerp behandelt rechtsregels en revoluties doorheen de geschiedenis in hun brede betekenis, waaronder de impact van revoltes op het recht. U kan voor 25 maart 2017 een papervoorstel, opgesteld in het Frans, Nederlands of Engels insturen bij de organisatie: vonbone21@gmail.com en j.m.milo@uu.nl

De conferentie zal doorgaan in de archiefinstelling "Regionaal historisch centrum Limburg", Sint-Pieterstraat 7, Maastricht. Lunch en diner is voorzien. Het programma wordt later bekend gemaakt.

Symposium 'The First Women Lawyers in Great Britain and the Empire Symposia' (29 Juni 2017)

The Sex Disqualification Act van 1919 betekende de intrede van vrouwen in juridische beroepen. Wat weten we eigenlijk over de weg daarnaartoe, wat is daarvan bijgehouden en waar? De 'First Women Lawyers in Great Britain and the Empire' Symposia beogen academici en onderzoekers in dit gebied samen te brengen en een forum te bieden voor de studie van de eerste vrouwelijke juristen.

Inzendingen hierover zijn welkom, alsook zaken die het gebeuren in Engeland en Wales in een internationale context plaatsen. Bijzondere aandacht gaat naar papers over drie individuele

advocaten; Lillian Maud Dawes, Naomi Constance Wallace en Elsie May Wheeler alsook naar papers over de eerste kolonne vrouwelijke juristen, advocaten,...

Plaats van het gebeuren: The Waldegrave Drawing Room, St. Mary's University, Twickenham, Waldegrave Road, Strawberry Hill, TW1 4SX.

Geïnteresseerden kunnen een abstract (maximum 300 woorden) vergezeld van een korte biografie doorsturen vóór 7 april 2017 aan Dr. Judith Bourne (Judith.bourne@stmarys.ac.uk)

CFP Neo-Thomism in Action - Law and Society Reshaped by Neo-Scholastic Philosophy (1880-1960) (8-10 oktober 2017)

Verschillende onderzoeksgroepen van de KULeuven slaan de handen in elkaar en organiseren van 8 tot 10 oktober 2017 een internationale workshop over het Neo-Thomisme. Centraal staat de maatschappelijke impact van het Neo-Thomisme op het juridische en socio-economische gedachtengoed. Het organiserend comité verwelkomt papers die handelen over breekpunten in de West-Europese geschiedenis, neo-scholastische netwerken en instellingen, en het discours en belangrijke concepten van het thomisme. Abstracts zijn welkom tot 1 februari 2017.

Meer informatie op: https://kadoc.kuleuven.be/actueel/nieuwsberichten/2016/n_2016_0091

Kalender

6 december 2016 – Lezing ‘Amnesty International: mobiliserende diplomaat achter de schermen? Een rechtshistorisch onderzoek naar de rol van de global civil society in de ontwikkeling van internationale mensenrechten (1961-heden) (Gent, België)

Op 6 december om 11u30 geeft doctoranda Amélie Verfaillie van het Gentse Rechtshistorisch Instituut en Ghent Human Rights Centre een causerie met als titel “Amnesty International: mobiliserende diplomaat achter de schermen? Een rechtshistorisch onderzoek naar de rol van de global civil society in de ontwikkeling van internationale mensenrechten (1961-heden)”. Tijdens de causerie zal gereflecteerd worden over de stand van haar onderzoek naar Amnesty International’s rol in de recente geschiedenis van de internationale mensenrechtenbeweging. Bijzondere nadruk ligt daarbij op de relatie van deze ngo met de Verenigde Naties, alsook op haar uitgebreide netwerk van zowel statelijke als niet-statale actoren, met het oog op het vormgeven en beïnvloeden van de ontwikkeling van internationale mensenrechten(normen). Aan de hand van de archieven van Amnesty’s Internationaal Secretariaat, bewaard in het Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis in Amsterdam, wordt getracht tot een (voorlopige) evaluatie te komen van Amnesty’s pogingen om een diplomatieke rol te vervullen in een forum van dominante statelijke actoren. Naargelang het aanwezige publiek zal de voertaal Nederlands of Engels zijn.

Gelieve uw aanwezigheid te bevestigen bij Karin.Pensaert@ugent.be

Locatie: Vergaderzaal van het Instituut voor Rechtsgeschiedenis.

8 december 2016 – Proefschrift ‘Bescherming van bezit – Een rechtshistorische en leerstellige studie naar de wortels en de totstandkomingsgeschiedenis van de huidige regeling in art. 3:125 BW’ (Groningen, Nederland)

Op 8 december 2016 verdedigt Harry Runia zijn proefschrift *‘Bescherming van bezit – Een rechtshistorische en leerstellige studie naar de wortels en de totstandkomingsgeschiedenis van de huidige regeling in art. 3:125 BW’*. In zijn werk behandelde de heer Runia de regeling voor bescherming van bezit, zoals de Nederlandse wetgever die in art. 3:125 BW opnam. Die, overigens weinig gebruikte, regeling is nagenoeg ongewijzigd overgenomen uit Meijers’ Ontwerp voor een Nieuw Burgerlijk Wetboek. Zij roept vragen op ten aanzien van zowel het begrip ‘bezit’ als ten aanzien van de ‘bescherming’ er van. De studie is opgebouwd rond twee vragen: Hoe kwam het bezitsbegrip van het BW tot stand en wat is zijn inhoud? Op welke wijze is de regeling voor de bescherming ervan vormgegeven?

De heer Runia werkte onder het promotorschap van prof. mr. Brandsma. Zijn verdediging zal doorgaan in het academiegebouw van de Groningse Rijksuniversiteit en vangt aan om 16u15. Meer gegevens kan u ook op volgende website vinden: <http://www.rug.nl/news-and-events/events/phd-ceremonies/2016/promoties-2016?hfid=100048>

8 december 2016 – Lezing Alain Wijffels: Justitie en gerechtigheid: fundamenten van behoorlijk bestuur in de schilderijen van Vredeman de Vries in Gdansk (Groeningemuseum, Brugge, België)

Toen Hans Vredeman de Vries in de jaren 1590 in Danzig (Gdansk) verbleef, kreeg hij de opdracht een reeks panelen te schilderen voor het nieuwe stadhuis. Het algemeen thema van de reeks was het traditioneel thema ‘behoorlijk openbaar bestuur’. De zeven panelen (oorspronkelijk was er misschien ook een achtste) hangen vandaag nog steeds in het historisch Renaissance gebouw te Gdansk. Elk paneel is een allegorische voorstelling van een ‘deugd’ van het behoorlijk bestuur, en telkens wordt ook gewezen op de verderfelijke gevolgen die ontstaan, wanneer een bestuurder die deugd niet naleeft. De hele cyclus van zeven voorstellingen volgt ook een algemene structuur, want de reeks begint met het thema van de menselijke justitie, en eindigt met een Laatste Oordeel, de goddelijke justitie. Tussen die twee panelen worden alternatief deugden voorgesteld die nu eens eerder religieus, dan weer eerder seculier geïnspireerd zijn. Ieder schilderij uit de reeks is complex uitgewerkt, met de voor Vredeman de Vries typische uitbundige architecturale bouwelementen, maar ook tal van personages: figuren uit de Oudheid, uit de Bijbel, en allegorische figuren die de Middeleeuwse beeldvorming van het openbaar bestuur voortzetten en vernieuwen.

Deze najaarslezing gaat door op donderdag 8 december 2016 van 15 – 16 uur in de Vriendenzaal van het Groeningemuseum (Dijver 12, 8000 Brugge). De lezing is gratis en er is geen reservatie nodig.

9 december 2016 – Journée d'études intitulée "La réception des législations relatives aux accidents du travail XIXe-XXe siècles France-Belgique" (Lille, Frankrijk)

Toen het Rijselse *Centre d'Histoire Judiciaire* in december 2014 een interdisciplinaire conferentie organiseerde over de schadevergoeding van arbeidsongevallen, werd duidelijk dat nog niet alle aspecten binnen dit onderzoeksdomein waren uitgeput. Ditmaal focust de bijeenkomst op de

receptie van verschillende wetgeving met betrekking tot arbeidsongevallen in het 19de en 20ste eeuwse Frankrijk en België.

Het congres, waarvan het [programma](#) bekend is, gaat door op 9 december 2016 in de Salle Guy Debeyre aan de Faculteit Rechtsgeleerdheid van Rijsel (Place Déloit 1, 59000 Lille, France). Het wordt gewaardeerd uw aanwezigheid te melden via het e-mailadres: nathalie.flament@univ-lille2.fr

21 december 2016 – Lezing “Identiteit en staatsvorming in de Grondwet van 1815”

Peter van den Berg geeft een lezing over de identiteit en de staatsvorming in de Nederlandse grondwet van 1815. De lezing kadert binnen de vereniging van Philips van Leyden en gaat op 21 december 2016 door.

De lezingen beginnen als gewoonlijk rond 19.00 uur na een borrel vanaf 17.30 bij de afdeling Rechtsgeschiedenis (Kamerlingh Onnes Gebouw kamer B 3.41, Steenschuur 25, Leiden). Iedereen is van harte welkom.

16-17 december 2016 – Nederlands-Belgisch Rechtshistorisch Colloquium (Faculty of Law, Maastricht, Nederland)

Het Belgisch-Nederlands Rechtshistorisch Colloquium is een tweejaarlijks forum dat wenst jonge onderzoekers de kans te bieden hun voorlopige resultaten aan collega's binnen het vakgebied voor te stellen. Daarnaast viert en bestendigt het colloquium, dat voor de 21ste maal wordt georganiseerd, de banden tussen de Belgische en Nederlandse rechtshistorici.

Bij toerbeurt wordt dit congres tweejaarlijks georganiseerd door een Nederlandse en Belgische universiteit. Na het succesvolle congres in Brussel in december 2014 vindt het dit keer plaats op 16 en 17 december aan de Universiteit Maastricht. Het congres biedt een overzicht van de diversiteit in het lopende rechtshistorische promotieonderzoek, gaande van historische rechtsvergelijking over de geschiedenis van het internationale recht tot geschiedenis van het privaats-, staats- en bestuursrecht.

U wenst dit colloquium bij te wonen? Dan kan u het voorlopige programma, het inschrijvingsformulier en verdere praktische informatie terugvinden op de website: <https://www.maastrichtuniversity.nl/events/nederlands-belgisch-rechtshistorisch-colloquium>

22 december 2016 – Lezing Vanessa Paumen: Van villing tot vel op de stoel. De straf van Cambyses in beeld (Groeningemuseum, Brugge, België)

Vanessa Paumen is coördinator Vlaams onderzoekscentrum voor de kunst in de Bourgondische Nederlanden en Curator tentoonstelling “De kunst van het recht”.

In de zestiende en de zeventiende eeuw werd de geschiedenis van de strenge koning Cambyses en de corrupte rechter Sisamnes heel populair als *exemplum*. Vergelijkt men de vele voorstellingen uit die tijd met de panelen van Gerard David, dan blijkt duidelijk dat de Brugse schilder het verhaal op een volstrekt unieke manier in beeld heeft gebracht. In de latere voorstellingen gaat de aandacht vooral naar Otanes, Sisamnes' zoon, terwijl de bestraffing herleid wordt tot een klein achtergrondtafereel, of zelfs helemaal weggelaten. Ook de omkoping en de arrestatie komen nog zelden in beeld; de afgestroopte huid van de vader daarentegen krijgt in die werken een

prominente rol. Deze lezing gaat in op een aantal werken in de tentoonstelling met het bekende thema dat reeds in de 15e eeuw door Gerard David voor de Brugse schepenen geschilderd werd.

Deze najaarslezing gaat door op donderdag 22 december 2016 van 15 – 16 uur in de Vriendenzaal van het Groeningemuseum (Dijver 12, 8000 Brugge). De lezing is gratis en er is geen reservatie nodig.

16-18 januari 2017 – Congres ‘The Art of Law: Artistic Representations and Iconography of Law & Justice in Context from the Middle Ages to the First World War’ (Groeningemuseum Brugge, België)

Van maandag 16 tot en met woensdag 18 januari 2017 gaat in het de Vriendenzaal van het Brugse Groeningemuseum een internationaal en interdisciplinair congres door getiteld The Art of Law: Artistic Representations and Iconography of Law & Justice in Context from the Middle Ages to the First World War. Naar aanleiding van de tentoonstelling De Kunst van het Recht bespreken meer dan 30 internationale vorsers uit de kunst-, rechts-, archeologie- en politieke geschiedenis en museale wereld de resultaten uit hun onderzoek naar de relatie tussen kunst en recht, de wijze waarop recht de kunst heeft geïnspireerd en hoe kunst en het beeld een rol speelt in de rechtsgeschiedenis tussen de late middeleeuwen en de eerste wereldoorlog. Dit congres is ook het sluitstuk van het 4de work package *(Self-)representations of Justice binnen het BelSPo IAP Justice and Populations: The Belgian Experience in International Perspective*.

Het voorlopig programma en alle praktische informatie vindt u op de webpagina taalconference.wordpress.com

27 januari 2017 – Maastricht Private Law Lectures' (Maastricht, Nederland)

Op 27 januari 2017 vindt de eerste Maastricht Private Law Lecture plaats, en daarvoor kon de universiteit niemand minder dan prof. dr. Reinhard Zimmermann strikken. De directeur van het MPI Hamburg zal het publiek onderhouden met een lezing getiteld ‘Does the law of inheritance reflect cultural differences?’. Voorafgaand aan de lezing vindt een Ph.D. Seminar plaats, waarin doctorandi met prof. Zimmermann over hun onderzoek van gedachten kunnen wisselen. Plaatsen zijn beperkt, dus vooraf inschrijven is de boodschap. Daarvoor vindt u de nodige informatie op: <https://www.maastrichtuniversity.nl/events/prof-dr-reinhard-zimmermann>

2 februari 2017 – Robert Jacob: Images de la justice et éthique du juge en Occident (Groeningemuseum, Brugge, België)

Op 2 februari 2017 geeft professor Robert Jacob van 15 tot 16 uur in de Vriendenzaal van het Groeningemuseum de laatste lezing in de reeks najaarslezingen georganiseerd naar aanleiding van de tentoonstelling *De Kunst van het Recht: Drie Eeuwen Gerechtigheid in Beeld* in het Brugse Groeningemuseum (28 oktober 2016 – 5 februari 2017). De inhoud van deze lezing zal later nog meegedeeld worden.

Varia

Voorjaar 2017 – Robert Feenstra Prijs

In 2013 heeft de Dagelijkse Redactie van het *Tijdschrift voor Rechtsgeschiedenis* besloten de 'Robert Feenstra Prijs' in te stellen ter nagedachtenis aan Professor Robert Feenstra, die gedurende meer dan zestig jaar een prominent lid van de redactie was. De prijs wordt één keer per drie jaar door de redactie uitgereikt aan de auteur van een uitmuntend artikel op het gebied van de westerse rechtsgeschiedenis, gepubliceerd in het Tijdschrift in de drie jaren voorafgaand aan de uitreiking. Aan de prijs is een penning met de beeltenis van Robert Feenstra verbonden. Voor de eerste 'Prijs Robert Feenstra' zijn in aanmerking gekomen artikelen die in de jaren 2014, 2015 of 2016 in het Tijdschrift zijn gepubliceerd.

De Dagelijkse Redactie van het *Tijdschrift voor Rechtsgeschiedenis* heeft de eerste 'Robert Feenstra Prijs' toegekend aan Dr Inge Van Hulle voor haar artikel 'Britain's recognition of the Spanish American republics: the gap between theory and practice in international law (1810–1900)', dat in 2014 is gepubliceerd (*Tijdschrift voor Rechtsgeschiedenis* 82 (2014), p. 284-322). De prijs zal in het voorjaar van 2017 aan de winnares worden uitgereikt.

Dr. Raphael Cahen als Incoming Fellow Marie Curie Pegasus

Dr. Raphael Cahen vervoegt per 1 januari 2017 de onderzoeksgroep CORE aan de VUB als Marie Curie Pegasus Incoming Fellow. Zijn mandaat zal drie jaar duren en is verlengbaar. Raphael promoveerde in september 2014 tot doctor in de rechten aan de Université Aix-Marseille en de Ludwig Maximilians Universität München met een naderhand bekroond proefschrift over Friedrich von Gentz, secretaris van het Congres van Wenen. Het werk verschijnt binnenkort in de reeks *Pariser Historische Studien* (De Gruyter). Zijn onderzoek situeert zich op het snijvlak van de geschiedenis van het internationaal recht, ideeëngeschiedenis, migratiegeschiedenis en politieke geschiedenis.

European University Institute – Vier doctoraatsbeurzen

Het European University Institute (EUI) biedt dit jaar de mogelijkheid te postuleren voor vier doctoraatsbeurzen in België. Aan elke kant van de taalgrens zijn er twee te begeven en dat binnen de domeinen van het recht, geschiedenis, politieke en sociale wetenschappen en economie. De deadline voor een aanvraag is 31 januari 2017.

Meer informatie over bijvoorbeeld de voorwaarden van de potentiële kandidaten kan u vinden op de website:

<http://www.eui.eu/ServicesAndAdmin/AcademicService/DoctoralProgramme/Index.aspx>

De voorgaande nieuwsbrieven kan U vinden op: www.rechtsgeschiedenis.be. Deze boodschap is U toegezonden omdat uw emailadres voorkomt in de lijst van ca. 400 rechtshistorische belangstellenden die bijgehouden wordt door het Instituut voor Rechtsgeschiedenis van de Universiteit Gent. Komt uw naam bij vergissing in deze lijst voor en wilt U geen verdere mails over rechtsgeschiedenis ontvangen, stuur dan een e-mail naar [de redactie](mailto:de.redactie). Uw naam zal dan uit de lijst verwijderd worden. Mogen wij de abonnees van de nieuwsbrief vragen steeds de wijziging van hun emailadres mee te delen.

Wilt U bepaalde vragen, mededelingen of aankondigingen van congressen, boeken e.d. over rechtsgeschiedenis of Romeins recht via deze nieuwsbrief laten verspreiden, mail dan naar: courant@ugent.be